

Park Paardenveld

Een geliefde, gezonde en groene plek voor iedereen.

I. Achtergrond

Het 'Park Paardenveld' is de afgelopen paar jaar onder andere door de routes langs de singel, een prettig grasveld aan het water en een tijdelijk paviljoen 'ROOST', de komst van een Jeu de Boules bar en kano en supverhuur in de plint veranderd van een relatief 'unheimische' plek naar een waardevolle plek in de stad.

Inmiddels is de ruimtelijke strategie Utrecht 2040 (RSU) en een omgevingsvisie binnenstad vastgesteld inclusief een visie op het Singelpark. Hierin is de groene ambitie van het Singelpark voor de stad explicieter gemaakt. Deze ambities, samen met het gegeven dat het gevoel van veiligheid van park Paardenveld sterk is verbeterd, zorgt ervoor dat de tijd rijp is toe te werken naar een volgende ontwikkelfase van een definitief park. Ook hiervoor is gekozen voor een placemaking aanpak.

Terwijl de 1^e fase placemaking gericht was op het verbeteren van de comfort en veiligheid van de plek, is de 2^e fase van placemaking gericht op het laten ontstaan van een nóg groenere verblijfs- en recreatieve plek aan de noordzijde van het Singelpark; een aaneengesloten parkruimte tot aan de plinten zonder bebouwing in het groen. Gezondheid, klimaat, biodiversiteit en sociale waarden staan bij deze placemakingsfase centraal. Horeca en andere functies hebben (of krijgen) een plek in de plinten van de omliggende bebouwing.

II. Ruimtelijk ontwerp en samen stad maken

De komende periode wordt ook een ruimtelijk plan uitgewerkt voor Park Paardenveld. Via placemakingmethodieken kunnen ontwerpprincipes en streefbeelden worden opgehaald bij de gebruikers, omwonenden en sleutelpartners en worden verwerkt in een definitieve inrichting die past bij de stad van de toekomst.

III. Kaders en ambities

De onderstaande uitgangspunten van de RSU en omgevingsvisie binnenstad zijn leidend voor de placemaking aanpak:

- Gezond stedelijke leven
- Voor iedereen (inclusief en aandacht voor diversiteit in gebruik)
- Klimaatbestendige stad met aandacht voor groen en biodiversiteit
- Ruimte voor lopen
- Versterken van het Singelpark, extra vergroening en specifiek de noordzijde
- De stad maken we samen: inspraak, participatief en waar kan in co-creatie.

IV. Wat is “placemaking”?

Placemaking is een werkwijze die zich richt op het creëren van betekenisvolle en succesvolle plekken en het verbinden van de plek aan mensen die zich erover ontfermen.

Een succesvolle plek

Uit tientallen jaren onderzoek blijkt dat een sterke plek de volgende kenmerken heeft:

1. De plek is comfortabel, interessant en aantrekkelijk
2. De plek is vindbaar, toegankelijk en verbonden met de omgeving
3. Er is iets te beleven, iets te doen
4. Er is een sociale infrastructuur (vrijwilligers, mensen die samen dingen doen, ontmoeting)

The power of 10

Een vuistregel voor succesvolle plekken is dat er 10 verschillende redenen zijn om naar de plek te gaan en ervoor zorgen dat je net iets langer te blijven dan je van plan was.

over waar je samen op de lange termijn naar toe wilt bewegen (ontwerpprincipes en streefbeelden). In het geval van Park Paardenveld kunnen deze ontwerpprincipes en streefbeelden als voeding dienen voor de ruimtelijke planvorming en tegelijkertijd haalbare kleinere initiatieven worden uitgevoerd, al dan niet als try outs, die in lijn zijn met de streefbeelden.

Kritische noot

Het is goed om te beseffen dat placemaking dus niet alleen gaat om het organiseren en programmeren van activiteiten. Het gaat ook om het versterken van de identiteit en aantrekkelijkheid (comfort), het zorgen voor een logische verbinding van de plek met de omgeving, en het organiseren van een (sociaal) netwerk van mensen die zich over de plek ontfermen (ervoor zorgen, betrokken zijn en samen activiteiten programmeren).

V. Waartoe moet de 2^e fase van placemaking leiden?

Hoe maken we middels placemaking de vertaalslag van doelen die terug te herleiden zijn uit ambities van de RSU en omgevingsvisie binnenstad? Placemaking fase 2 richt zal gericht zijn op de volgende vier onderdelen: 1. Sociaal, gezond en ontmoeting; 2. Herkenbaarheid en identiteit, 3. Klimaatbestendige, groene stad, 4. Samen maken we de stad.

I. Sociaal, gezond en ontmoeting

a. Voor iedereen

Park Paardenveld is een waardevolle, geliefde, fijne plek voor iedereen¹. De plek speelt in op verschillende behoeftes voor jong en oud, alle inkomensgroepen, en mensen van diverse herkomsten.

b. Sport, spel, bewegen en ontmoeten

Een gezonde plek waar je wordt uitgenodigd om te bewegen², ruimte is voor spelen en sporten en waar je gepland en ongepland mensen ontmoet. Enerzijds kan bewegen en spelen worden geactiveerd en georganiseerd (speluitleenplek, jeu de bouille, deelboten, supverhuur, urban-chess plekken etc.), anderzijds is het belangrijk ruimte open (leeg) te laten voor eigen initiatief, sport en spel en veranderende behoeftes.

¹ Schaalniveau's

Voor de buurt en wijk

Voor inwoners van de stad

Voor bezoekers van buiten Utrecht

² Wandelroutes, hardlooproutes, suppen, kanoën/roeien, jeu de bouille, bootcamp of buitenyoga, ruimte voor (eigen) spelen zoals 'Kubb', Urban chess, spikeball....

Advies: Voorkom over-programmering en behoudt voldoende open ruimte. We zijn soms geneigd teveel te willen programmeren (veel spelen zijn tijdelijke 'hypes' en veranderen) en teveel permanente ruimtelijke elementen en routes toe te voegen.

c. Een fijne plek kent een goede balans tussen reuring en rust

Steeds meer mensen wonen compact zonder privé buitenruimte of tuin. En doordat de stad groeit en intensief wordt gebruikt, worden plekken waar je even in de buitenruimte tot rust komt belangrijker. Park Paardenveld voorziet zowel in de behoefte aan ontmoeting, gezelligheid, bewegen en spelen als in een plek waar je even in de luwte kan zijn en ontsnappen aan de reuring van de stad. Een plek die fungeert als je achtertuin, waar je ruimte ervaart en waar je je veilig en thuis voelt.

d. Aandacht voor seizoenen en dagdelen.

Een prettige sterke plek heeft een functie tijdens alle seizoenen en op alle dagdelen zijn er voldoende mensen om het gevoel van veiligheid te waarborgen. Het is dan ook belangrijk het park zo in te richten dat de plek ook in andere seizoenen aantrekkingskracht heeft op mensen en er tijdens alle dagdelen altijd 'ogen' op de plek zijn. ¹

Voor de 2^e fase van placemaking is het advies een periode lang placemaking activiteiten in samenhang te programmeren, zodat er gedurende alle seizoenen en dagdelen (ook ochtend en avond) mensen zijn denk bv aan bootcamps of buitenyoga, ochtend of avondwandeling, excursies, kleine expo's etc.

Winter

Herfst

Voorjaar en zomer

e. De rol van horeca bij placemaking

Horeca kan een positieve betekenis geven aan een plek. Immers eten en drinken zorgt voor gezelligheid en horeca kan een functie hebben om ook in de avonduren 'ogen' op straat te hebben (mits er sprake is van een transparante relatie tussen de plinten en openbare ruimte). Horeca kan ook een minder traditionele uitingsvorm hebben waardoor het meerwaarde heeft voor mensen met verschillende leeftijden, achtergronden en inkomens en goed past in een parksetting. Bijvoorbeeld kraampjes of verkoop vanuit de plinten van seizoensgerichte producten (ijsjes, erwtensoep en warme chocolademelk e.d.) in combinatie met openbare zitplekken. Sommige horecabedrijven hebben ook een sociale ontmoetingsfunctie voor de buurt en zijn onderdeel van de sociale programmering. Een goed voorbeeld in De POMP in de dichtersbuurt, waar ook bewonersavonden worden georganiseerd en het voor de buurt mogelijk is gebruik te maken van de ruimte.

2. Herkenbare identiteit

Placemaking wordt ingezet om de identiteit van een plek te versterken, waardoor een plek extra betekenis krijgt voor een stad en zijn inwoners. Via het delen van verhalen (live en digitaal), kunstuitingen, expo's en thematische evenementen kan je geleidelijk aan de verborgen identiteit explicieter maken en nieuwe kenmerken (identiteiten) toevoegen. Bijvoorbeeld:

- Verhalen en knipogen naar de ontstaansgeschiedenis: hoe werd het gebied in het verleden gebruikt, hoe heeft het zich ontwikkeld, hoe is het geworden zoals het nu is?
- Waar staat het toekomstige Park om bekend?
Bijvoorbeeld: Direct in contact met water en de oevers, een plek voor iedereen, groene oase in een stedelijk stuk stad (gebouwen, kades en infrastructuur), een spraakmakend kunstwerk...
- Hoe maakt het park onderdeel uit van het Singelpark en waar onderscheid het zich in?

3. Klimaatbestendige, groene stad

Placemaking gaat niet alleen over reuring en verhipping in een stad. Placemaking kan heel goed worden ingezet voor duurzaamheidsdoelen. Een gezonde stad biedt voldoende groene plekken voor het opvangen van klimaatextremen (hitte en wateroverlast) en natuur (biodiversiteit). Het vergroten van het groenoppervlak van Park Paardenveld draagt bij aan extra verkoeling van de binnenstad (klimaatbestendigheid) en meer oppervlak om extreme hoosbuien op te vangen. Niet alles wat groen is draagt ook direct bij aan de natuur en biodiversiteit van de stad. Het is daarom belangrijk een goede balans te vinden tussen gebruik en ecologie. Het vinden van zo'n goede balans is dan ook onderdeel van placemaking waarbij je kan werken met zoneringen voor bepaalde functies en doeleinden.

Voor de inrichting van het gehele Singelpark is het aan te bevelen in Park Paardenveld ecologische verbindingen met de overige delen van het Singelpark te waarborgen. Hetzij via natuuroevers, hetzij via andere plantenrijke verbindingsroutes. Hierbij dient een goede balans gevonden te worden tussen (water)recreatie, behoud van de kwaliteit van het water en gedeeltelijke natuurlijke oevers. Dit is mogelijk middels zonering van het parkgebied.

NB: bloem en plantrijke routes en oevers dragen ook bij aan de leefkwaliteit van het park door mensen. Hiervoor is veel draagvlak in Utrecht. Bijvoorbeeld van bewonergroep Vergroening Singel 030, Wijk C Komitee @ Binnenstad 030.

4. Samen maken we de stad.

"You need a community to create a great place; you need a place to create a community"

Fred Kent

Placemaking is een methodiek om betrokkenheid en eigenaarschap te creëren rondom een plek, waardoor de plek continu aandacht krijgt en meegroeit met behoeftes van mensen die van de plek gebruik maken. Placemaking kan worden ingezet om een community op te bouwen, abstracte ontwerpprincipes te formuleren voor ruimtelijke ontwerpen en samen haalbare kleinere initiatieven te nemen, al dan niet tijdelijk en te werken aan meer samenhang in de programmering van de plek en zorg te dragen voor de kwaliteit van de plek.

Hoe diverser een community hoe sterker deze functioneert. Het advies is dan ook om niet alleen met mensen in gesprek te gaan maar geleidelijk aan een diverse community rondom de plek op te bouwen die bestaat uit doeners, creatieven, visionairs, investeerders, ondernemers en gebruikers (waaronder bewoners en mensen uit naastgelegen wijken).

Voor Park Paardenveld is in juni 2022 een eerste stap gezet in het ophalen van wensen van groepen mensen. Zo is onder andere gesproken met het Wijk C Komitee @Binnenstad 030, Sup verhuur, Jeu-de-boulesbar, HKU, Roost aan de Singel.